

Besluit

Ons kenmerk : ACM/UIT/563196
Zaaknummer : ACM/21/052538
Datum : 15 december 2021

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt op grond van artikel 5, eerste lid en artikel 5, vierde lid, onder (d), van Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie van 23 november 2017 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalancering (zoals gewijzigd door Uitvoeringsverordening (EU) 2021/280 van de Commissie van 22 februari 2021 houdende wijziging van Verordeningen (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 en (EU) 2017/1485, teneinde deze in overeenstemming te brengen met Verordening (EU) 2019/943) (EB Verordening) en op grond van artikel 2, tweede lid, van het Besluit van 19 december 2018, houdende regels ter uitvoering van Europese verordeningen betreffende de interne energiemarkt over het voorstel van TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) voor de definitie en het gebruik van het specifieke product balanceringscapaciteit voor frequentieherstelreserves met automatische activering.

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag
www.acm.nl
070 722 20 00

1. Samenvatting

De EB Verordening heeft tot doel om de Europese balanceringsmarkten te integreren en te harmoniseren. Hiervoor wordt een reeks technische, operationele en marktregels vastgesteld voor het beheer van de werking en integratie van nationale balanceringsmarkten tot één Europese balanceringsmarkt.

Als onderdeel van de uitvoering van de EB Verordening heeft TenneT aan de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) een aanvraag voor de definitie en het gebruik van het specifieke product balanceringscapaciteit voor frequentieherstelreserves met automatische activering (hierna: aFRR balanceringscapaciteit) ter goedkeuring voorgelegd.

De ACM concludeert dat niet is gebleken dat het voorstel in strijd is met de doelstellingen en eisen van de EB Verordening. De ACM keurt daarom het voorstel goed. Deze goedkeuring geldt voor de periode vanaf 18 december 2021 tot uiterlijk het moment dat TenneT deel zal nemen aan het Europese platform voor uitwisseling van balanceringsenergie voor frequentieherstelreserves met automatische activering (hierna: aFRR balanceringsenergie).

Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit bezwaar maken bij de ACM.

2. Inleiding en procedure van totstandkoming van dit besluit

1. Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie van 23 november 2017 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalancerings (zoals gewijzigd door Uitvoeringsverordening (EU) 2021/280 van de Commissie van 22 februari 2021 houdende wijziging van Verordeningen (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 en (EU) 2017/1485, teneinde deze in overeenstemming te brengen met Verordening (EU) 2019/943) (hierna: EB Verordening) heeft tot doel om de Europese balanceringsmarkten te integreren en te harmoniseren. Hiervoor wordt een reeks technische, operationele en marktregels vastgesteld voor het beheer en de werking en integratie van nationale balanceringsmarkten tot één Europese balanceringsmarkt.
2. Overeenkomstig artikel 26 van de EB Verordening heeft TenneT een voorstel ontwikkeld voor de definitie en het gebruik van het specifieke product aFRR balanceringscapaciteit.
3. Op 18 juni 2021 heeft de ACM van TenneT een aanvraag ontvangen tot goedkeuring van een voorstel voor een tijdelijk specifiek product voor aFRR balanceringscapaciteit. Op basis van artikel 5, zesde lid, van de EB Verordening moet de ACM de aanvraag daarom uiterlijk op 18 december 2021 goedkeuren.
4. Op grond van artikel 2, eerste lid, van het Besluit van 19 december 2018, houdende regels ter uitvoering van Europese verordeningen betreffende de interne energiemarkt (hierna: Besluit uitvoering van Europese verordeningen) is TenneT verplicht om het voorstel ter goedkeuring voor te leggen aan de ACM.
5. Om een zorgvuldige besluitvorming te waarborgen heeft de ACM het voorstel met bijbehorende documenten ter inzage gelegd en gepubliceerd op haar internetpagina. Van de terinzagelegging is kennis gegeven in Staatscourant 34634 van 5 juli 2021. De ACM heeft hiermee belanghebbenden in de gelegenheid gesteld zienswijzen te geven. Naar aanleiding van de terinzagelegging zijn geen zienswijzen ontvangen.
6. Op 19 oktober 2021 heeft TenneT op navraag van de ACM aangegeven dat TenneT zelf het voorstel niet – zoals vereist in de EB Verordening - openbaar had geconsulteerd. TenneT heeft het voorstel in de periode van 26 oktober 2021 tot 26 november 2021 alsnog geconsulteerd. TenneT heeft naar aanleiding van de terinzagelegging geen zienswijzen ontvangen.
7. De indeling van dit besluit is als volgt. Hoofdstuk 3 van dit besluit bevat het wettelijk kader. Het ontvangen voorstel en relevante informatie die de ACM naar aanleiding van het voorstel heeft ontvangen, is samengevat in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 bevat de beoordeling van het voorstel en hoofdstuk 6 het dictum.
8. Dit besluit bevat twee bijlagen. Deze bijlagen zijn onderdeel van het besluit en bevatten respectievelijk de relevante artikelen van de EB Verordening en het voorstel.

3. Wettelijk kader

9. De ACM beslist op grond van artikel 5, eerste lid en artikel 5, vierde lid, onder (d), van de EB Verordening en artikel 2 tweede lid, van het Besluit uitvoering van Europese verordeningen over de aanvraag.
10. Artikel 3 van de EB Verordening bevat de doelstellingen van de EB Verordening. In artikel 5 van de EB Verordening wordt het proces van de vaststelling van voorwaarden of methodologieën beschreven. De artikelen 25 en 26 van de EB Verordening zijn relevant in verband met het voorstel van TenneT.
11. Volgens artikel 25, eerste lid, van de EB Verordening maakt elke transmissiesysteembeheerder uiterlijk vanaf het moment van deelname aan het Europese balanceringsplatform voor aFRR alleen nog gebruik van standaardbalanceringsenergieproducten en, voor zover gerechtvaardigd, specifieke balanceringsenergieproducten. Artikel 25 EB Verordening bepaalt dat transmissiesysteembeheerders een lijst van standaardproducten voor balanceringsenergie en een lijst van standaardproducten voor balanceringscapaciteit ontwikkelen en aan welke voorwaarden deze standaardproducten moeten voldoen. ACER, het Europese agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators, heeft op 17 juni 2020 op basis van artikel 25, tweede lid, EB Verordening een besluit genomen over standaardproducten voor balanceringscapaciteit (hierna: het ACER besluit over standaardproducten voor balanceringscapaciteit).¹ Volgens dat besluit moeten deze standaardproducten per 18 december 2021 ingevoerd zijn.
12. Volgens Artikel 26 EB Verordening kan een transmissiesysteembeheerder een voorstel voor de definitie en het gebruik van specifieke producten voor balanceringsenergie en balanceringscapaciteit ontwikkelen.
13. Zie bijlage 1 bij dit besluit voor een overzicht van de in dit randnummer genoemd artikelen.

4. Het voorstel

14. Het voorstel ziet op de inkoop van een specifiek product voor *aFRR balanceringscapaciteit* door TenneT op nationaal niveau. „Balanceringscapaciteit” is een volume aan reservecapaciteit dat een aanbieder van balanceringsdiensten (hierna: BSP) beschikbaar houdt en waarvoor hij bij de transmissiesysteembeheerder biedingen voor een overeenkomstig volume balanceringsenergie in dient. „Balanceringsenergie” is energie die door een BSP aan een transmissiesysteembeheerder wordt geleverd en die door de transmissiesysteembeheerder wordt gebruikt om de balancering uit te voeren. Een „standaardproduct” – voor balanceringsenergie of balanceringscapaciteit - is een

¹ ACER besluit nr. 11/2020 van 17 juni 2020.

geharmoniseerd balanceringsproduct voor de uitwisseling van balanceringsdiensten. Een “specifiek product” is een product dat afwijkt van het standaardproduct.

15. De aanvraag geldt voor de periode vanaf 18 december 2021 tot het moment dat TenneT gebruik zal maken van het standaardproduct voor aFRR balanceringsenergie. TenneT hoeft dit standaardproduct voor aFRR balanceringsenergie pas toe te passen op het moment dat TenneT deel zal nemen aan het Europese platform voor uitwisseling van aFRR balanceringsenergie. Dit is ten vroegste op 24 juli 2022. TenneT kan hiervoor een derogatie van maximaal twee jaar aanvragen. Dat is op het moment van nemen van dit besluit nog niet gebeurd. TenneT is voornemens om gebruik te maken van het standaardproduct voor aFRR balanceringscapaciteit op het moment dat TenneT het standaardproduct voor aFRR balanceringsenergie toe past.
16. De aanleiding voor deze aanvraag is dat het ACER-besluit over standaardproducten voor balanceringscapaciteit bepaalt dat de standaardproducten voor balanceringscapaciteit op 18 december 2021 geïmplementeerd moeten zijn. Hieruit volgt dat indien een transmissiesysteembeheerder na 18 december 2021 een afwijkend product wil inkopen dit door de regulerende instantie als specifiek product voor aFRR balanceringscapaciteit moet zijn goedgekeurd.
17. Volgens het ACER-besluit over standaardproducten voor balanceringscapaciteit moet voor elke gecontracteerde bieding voor een standaardproduct voor balancerings*capaciteit* een corresponderend volume aan biedingen voor een standaardproduct voor balancerings*energie* worden ingediend. Aangezien TenneT in de periode na 18 december 2021 geen standaardproduct voor aFRR balanceringsenergie zal inkopen, is alleen daardoor al geen sprake van de inkoop van een standaardproduct voor aFRR balanceringscapaciteit.
18. De eigenschappen van het specifiek product voor aFRR balanceringscapaciteit zoals TenneT het wil gebruiken zijn als volgt:
 - De contracten balanceringscapaciteit aFRR specificeren een plicht voor de BSP) om voor de duur van het contract in elke onbalansverrekeningsperiode energiebiedingen aFRR in te dienen voor een met de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet overeengekomen vermogen.
 - De balanceringscapaciteit aFRR wordt asymmetrisch ingekocht, dat wil zeggen dat een BSP balanceringscapaciteit aFRR apart kan aanbieden voor opregelen en/of afregelen.
 - Een BSP kan balanceringscapaciteit aFRR aanbieden met een contract voor de door TenneT in de uitvraag te specificeren duur. De maximale contractduur voor balanceringscapaciteit bedraagt één dag. Een uitvraag zal altijd gedaan worden voor één onbalansverrekeningsperiode of een veelvoud van onbalansverrekeningsperiodes.
 - De prijs van een bieding balanceringscapaciteit aFRR is gespecificeerd in euro per MW per uur met een prijsresolutie van 0,01 euro per MW per uur. Biedingen met een negatieve prijs worden niet geaccepteerd.

- In een bieding balanceringscapaciteit aFRR wordt het vermogen van de bieding gespecificeerd in MW. De bieding geeft aan of het volume wel of niet verdeelbaar is, met een minimum granulariteit van 1 MW. De minimum biedgrootte is 1 MW.
- Biedingen voor balanceringscapaciteit aFRR worden gedaan vanuit een portfolio dat in Nederland geprekwalificeerd is. De biedingen refereren naar de EAN-code van het betreffende portfolio.
- De duur tussen einde deactivatie en volgende activatie is gelijk aan 0.

19. Het voorstel is opgenomen in bijlage 2 bij dit besluit.

5. Beoordeling

20. Artikel 5, vijfde lid, van de EB Verordening bepaalt dat elk voorstel een beschrijving van het verwachte effect op de doelstellingen van deze verordening bevat en een voorgesteld tijdschema voor de tenuitvoerlegging.
21. Artikel 26 van de EB Verordening beschrijft de voorwaarden waaraan het voorstel moet voldoen. Voor balanceringscapaciteit zijn de volgende eisen relevant
- een definitie van de specifieke producten en de termijn waarbinnen zij zullen worden gebruikt;
 - bewijzen waaruit blijkt dat standaardproducten niet volstaan om de operationele veiligheid te garanderen en het systeem efficiënt in evenwicht te houden, of bewijzen waaruit blijkt dat bepaalde balanceringshulpbronnen niet aan de hand van standaardproducten kunnen deelnemen aan de balanceringsmarkt;
 - een beschrijving van de maatregelen die worden voorgesteld om het gebruik van specifieke producten tot een minimum te beperken, voor zover dit economisch efficiënt is;
 - bewijzen waaruit blijkt dat de specifieke producten geen significante inefficiëntie en verstoring van de balanceringsmarkt veroorzaken binnen en buiten de programmeringszone.
22. Het voorstel bevat een voorgesteld tijdschema voor de tenuitvoerlegging, met dien verstande dat het moment waarop dit tijdelijk specifiek product wordt vervangen door het standaardproduct voor balanceringscapaciteit mede afhankelijk is van het moment dat TenneT aan het Europese platform voor uitwisseling van aFRR balanceringsenergie zal deelnemen. Op het moment van nemen van dit besluit is nog niet bekend wanneer dit het geval zal zijn.
23. Het voorstel bevat een beschrijving van het effect op de doelstellingen van de EB Verordening en de onderbouwing zoals gevraagd in artikel 26 van de EB Verordening. Het product voor aFRR balanceringscapaciteit dat TenneT vanaf 18 december 2021 zal toepassen, voldoet wat betreft de inhoudelijke kenmerken aan het standaardproduct voor balanceringscapaciteit zoals gedefinieerd in het besluit van ACER over standaardproducten voor balanceringscapaciteit. Er is slechts één

uitzondering: anders dan artikel 3, derde lid van het ACER besluit voorschrijft, is het contracteren van aFRR balanceringscapaciteit door TenneT nog niet gekoppeld aan de verplichting om ook biedingen voor het standaardproduct voor aFRR balanceringsenergie) in te dienen.

24. Op grond van het voorgaande concludeert de ACM dat het voorstel niet in strijd is met de doelstellingen en eisen van de EB Verordening. De ACM keurt daarom het voorstel goed op grond van artikel 5, eerste lid en artikel 5, vierde lid, onder (d) van de EB Verordening en artikel 2, tweede lid, van het Besluit Uitvoering van Europese Verordeningen.
25. Deze goedkeuring geldt voor de periode vanaf 18 december 2021 tot uiterlijk het moment dat TenneT gebruik maakt van het standaardproduct voor aFRR balanceringsenergie.

6. Dictum

1. De Autoriteit Consument en Markt keurt het voorstel goed. Deze goedkeuring geldt voor de periode vanaf 18 december 2021 tot uiterlijk het moment dat TenneT gebruik maakt van het standaardproduct voor aFRR balanceringsenergie.
2. Van dit besluit wordt mededeling gedaan in de Staatscourant. Voorts publiceert de Autoriteit Consument en Markt dit besluit op de internetpagina van de Autoriteit Consument en Markt.
3. Dit besluit treedt in werking op 16 december 2021.

's-Gravenhage,
Datum: 15 december 2021

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

mr. P.C.M. Bijlenga
Teammanager Directie Energie

Als u belanghebbende bent, kunt u schriftelijk bezwaar maken tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde bezwaarschrift naar de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, postbus 16326, 2500 BH Den Haag. Dit moet u doen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. In uw bezwaarschrift kunt u de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter.

Bijlage 1: relevante artikelen EB Verordening

Artikel 3

Doelstellingen en regelgevende aspecten

1. Met deze verordening worden de volgende doelstellingen nagestreefd:

- a) effectieve mededinging, non-discriminatie en transparantie op de balanceringsmarkten bevorderen;
- b) de efficiëntie van balancering en van de Europese en nationale balanceringsmarkten verbeteren;
- c) de balanceringsmarkten integreren en de mogelijkheden voor de uitwisseling van balanceringsdiensten bevorderen, en tegelijk bijdragen tot de operationele veiligheid;
- d) bijdragen tot de efficiënte langetermijnexploitatie en -ontwikkeling van het elektriciteitstransmissiesysteem en de elektriciteitssector in de Unie, en tegelijk de efficiënte en consistente werking van day-aheadmarkten, intradaymarkten en balanceringsmarkten vergemakkelijken;
- e) ervoor zorgen dat de inkoop van balanceringsdiensten eerlijk, objectief, transparant en marktgebaseerd is, dat geen ongeoorloofde belemmeringen voor nieuwe marktdeelnemers worden gecreëerd, dat de liquiditeit van balanceringsmarkten wordt bevorderd en dat ongeoorloofde verstoringen op de interne markt voor elektriciteit worden voorkomen;
- f) de deelname van vraagrespons vergemakkelijken, met inbegrip van aggregatiefaciliteiten en energieopslag, en er tegelijk voor zorgen dat zij concurreren met andere balanceringsdiensten op een gelijk speel-veld en, voor zover nodig, onafhankelijk optreden als ze één verbruikersinstallatie bedienen;
- g) de deelname van hernieuwbare energiebronnen vergemakkelijken en bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstelling van de Europese Unie betreffende de doorbraak van hernieuwbare energiebronnen.

[...]

Artikel 5

Goedkeuring van voorwaarden of methodologieën van TSB's

1. Elke regulerende instantie of, naargelang van het geval, het Agentschap keurt de in overeenkomstig de leden 2, 3 en 4 door de TSB's ontwikkelde voorwaarden of methodologieën goed. Alvorens de voorwaarden of methodologieën goed te keuren, herzien het Agentschap of de relevante regulerende instanties de voorstellen indien nodig, na raadpleging van de respectieve TSB's, om ervoor te zorgen dat deze in overeenstemming zijn met het doel van deze verordening en bijdragen tot marktintegratie, non-discriminatie, effectieve mededinging en de goede werking van de markt.

[...]

4. De voorstellen voor de volgende voorwaarden of methodologieën, alsmede wijzigingen daarvan, worden per geval ter goedkeuring voor-gelegd aan alle regulerende instanties van elke betrokken lidstaat:

[...]

d) de definitie en het gebruik van specifieke producten overeenkomstig artikel 26, lid 1;

[...]

Artikel 25

Eisen voor standaardproducten

1. Standaardproducten voor balanceringsenergie worden ontwikkeld in het kader van voorstellen voor de tenuitvoerleggingskaders voor de in de artikelen 19, 20 en 21 bedoelde Europese platforms. Na de goed-keuring van elk tenuitvoerleggingskader en uiterlijk op het tijdstip waarop de TSB het respectieve Europese platform gebruikt, maakt de TSB alleen gebruik van standaardbalanceringsproducten en, voor zover gerechtvaardigd, specifieke balanceringsproducten om het systeem in evenwicht te houden overeenkomstig de artikelen 127, 157 en 160 van Verordening (EU) 2017/1485.

2. Uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening stellen alle TSB's een voorstel op voor een lijst van standaardproducten voor balanceringscapaciteit voor frequentieherstelreserves en vervangingsreserves.

[...]

4. In de lijst van standaardproducten voor balanceringsenergie en balanceringscapaciteit kan worden bepaald dat een bieding van een standaardproduct minstens uit de volgende kenmerken moet bestaan:

- a) voorbereidingsperiode;
- b) op- en afregelperiode;
- c) volledige activeringstijd;
- d) minimum- en maximumhoeveelheid;
- e) deactiveringsperiode;
- f) minimum- en maximumduur van de leveringsperiode;
- g) de geldigheidsduur;
- h) wijze van activering.

[...]

6. Standaardproducten voor balanceringsenergie en balanceringscapaciteit:

a) zorgen voor efficiënte standaardisering, moedigen grensoverschrijdende concurrentie en liquiditeit aan en vermijden ongeoorloofde verdeling van de markt;

b) maken het voor eigenaars van verbruikersinstallaties, derde partijen, eigenaars van installaties voor de opwekking van hernieuwbare energie en eigenaars van energieopslaginstallaties gemakkelijker om deel te nemen als BSP's.

Artikel 26

Eisen voor specifieke producten

1. Na de goedkeuring van de tenuitvoerleggingskaders voor de in de artikelen 19, 20 en 21 bedoelde Europese platforms kan elke TSB een voorstel opstellen voor de definitie en het gebruik van specifieke producten voor balanceringsenergie en balanceringscapaciteit. Dit voorstel omvat ten minste:

- a) een definitie van de specifieke producten en de termijn waarbinnen zij zullen worden gebruikt;
- b) bewijzen waaruit blijkt dat standaardproducten niet volstaan om de operationele veiligheid te garanderen en het systeem efficiënt in evenwicht te houden, of bewijzen waaruit blijkt dat bepaalde balanceringshulpbronnen niet aan de hand van standaardproducten kunnen deelnemen aan de balanceringsmarkt;
- c) een beschrijving van de maatregelen die worden voorgesteld om het gebruik van specifieke producten tot een minimum te beperken, voor zover dit economisch efficiënt is;
- d) voor zover van toepassing, de regels om balanceringsenergiebiedingen van specifieke producten om te zetten in balanceringsenergiebiedingen van standaardproducten;
- e) voor zover van toepassing, de informatie over het proces voor de omzetting van balanceringsenergiebiedingen van specifieke producten in balanceringsenergiebiedingen van standaardproducten en de informatie over de gemeenschappelijke biedladder waarop de omzetting zal plaatsvinden;
- f) bewijzen waaruit blijkt dat de specifieke producten geen significante inefficiëntie en verstoring van de balanceringsmarkt veroorzaken binnen en buiten de programmeringszone.

2. Elke TSB die specifieke producten gebruikt, gaat minstens om de twee jaar na of het nodig is specifieke producten te gebruiken, overeenkomstig de in lid 1 vastgestelde criteria.

3. De specifieke producten worden parallel met de standaardproducten toegepast. Na het gebruik van specifieke producten kan de connecterende TSB:

- a) ofwel de balanceringsenergiebiedingen van specifieke producten omzetten in balanceringsenergiebiedingen van standaardproducten;
- b) ofwel de balanceringsenergiebiedingen van specifieke producten lokaal activeren, zonder ze uit te wisselen.

4. De regels voor de omzetting van balanceringsenergiebiedingen van specifieke producten in balanceringsenergiebiedingen van standaardproducten overeenkomstig lid 1, onder d):

- a) zijn eerlijk, transparant en niet-discriminerend;
- b) werpen geen belemmeringen op voor de uitwisseling van balanceringsdiensten;
- c) garanderen de financiële neutraliteit van de TSB's.

Bijlage 2: het voorstel